

Съвременните икономически анализи отделят нарастващо внимание на очакванията и тяхното взаимодействие с икономическите променливи и макрополитиката¹. Хипотезите за очакванията се използват широко като аналитичен инструмент, описващ връзката между общите икономически процеси и поведението на отделните стопански субекти. Механизмът на формиране на очакванията трайно навлезе в икономическия анализ като съществен фактор за приспособимостта на икономиката към промените и за ефективността на макроикономическата политика.

С появата на новата класическа теория през 70-те години и заложената в нея хипотеза за рационалните очаквания² се предлага нов подход към начина, по който се формулират, имитират и прогнозират икономическите процеси, както и към формирането на макрополитиката. Според новите класици основата за макроикономическите резултати трябва да се търси в индивидуалното поведение на отделните стопански субекти. В своята "Критика" Робърт Лукас посочва, че механичните традиционни модели приемат зависимостите между политическите правила и икономическите променливи за неизменни³.

Като основен недостатък на традиционните иконометрични модели се подчертава тяхната неспособност да отчитат особеностите на човешкото поведение. Тези модели показват точно как промените в политиката определят резултата по отношение на икономическите параметри - зависимостите остават неизменни при промяна на политическите правила. Вместо това моделите, описващи човешкото поведение, би трябвало да разглеждат икономическите зависимости като съвкупност от правила за вземане на индивидуални решения. Тези правила отразяват начина, по който стопанските агенти, срещайки бюджетни ограничения, максимизират полезността и печалбите в динамична среда. Очакванията се базират върху познаване на действителния модел на икономиката и процеса на генериране на екзогенните му променливи, вкл. и икономическата политика. Индивидуалните решения, кои-

¹ През 1911 г. Ъ. Фишер за пръв път използва хипотезата за адаптивните очаквания, без наименованието ѝ. През 1956-1957 г. П. Кейгън и М. Фригман включват адаптивните очаквания като поведенческа хипотеза в монетаристката теория, използвайки предложението от Л. Коик метод за оценяване на модели с разпределен лаг. Дж. М. Кейнс в "Общата теория" подчертава ролята на очакванията (без експлицитно представяне на механизма на формирането им или формално моделиране) като фактор, влияещ върху производството и заетостта, формирането на лихвения процент и паричното търсене.

² Концепцията за рационалните очаквания е въведена и приложена за пръв път от Джон Мут през 1960 г.

³ Lukas, R. E. Jr. Econometric policy evaluation: a critique. - In: K. Brunner and A. Meltzer (eds.). The Phillips Curve and Labour Markets. Supplement to the Journal of Monetary Economics, 1976.